

**Чижевська Лариса,
Вікторія Дацюк,
Олег Поторась**

Туристсько-рекреаційні ресурси Ковельського району Волинської області

Проведено аналіз природних та історико-культурних складових туристсько-рекреаційних ресурсів Ковельського району Волинської області. Детально проаналізовано природні передумови розвитку сфери туризму та рекреації. Визначено унікальну роль лісів, водних об'єктів, природоохоронних територій, флори та фауни у формуванні структурних особливостей галузі відпочинку населення. Проаналізовано стан та напрями використання окремих рекреаційних пунктів району. Систематизовано матеріали щодо наявних історико-культурних ресурсів у межах Ковельського району. Подано інформацію про специфіку місцевих музеїв, історичних та сакральних споруд. Охарактеризовано мережу приватних садиб, що функціонують на досліджуваній території. Простежено сезонні особливості розвитку туристсько-рекреаційної сфери та її вплив на суспільно-географічні й економічні процеси у районі. Встановлено, що досліджуваний район має низку переваг для розвитку туризму та рекреації, серед яких унікальність ландшафтів, значні площі лісів, тиша й чистота природних компонентів. Виявлено чинники, що перешкоджають ефективному розвитку туризму та рекреації у районі, а саме недосконалість інфраструктури та відсутність реклами. Підтверджено, що дослідження природних та історико-культурних передумов туристсько-рекреаційної діяльності сприятиме

© *Чижевська Л., Дацюк В., Поторась О., 2020*

вдосконаленню її функціонування, підвищенню рівня життя населення району, забезпечить екологічну освіченість та пізнавальну діяльність туристів.

Ключові слова: туристсько-рекреаційні ресурси, туризм, рекреація, природні ресурси, лісистість, ландшафтні заказники, водні ресурси, природно-заповідний фонд, сільський туризм, зелений туризм.

Постановка наукової проблеми та її значення. Туристсько-рекреаційна сфера набуває популярності в усіх регіонах України. Причиною такої ситуації є глобальні тенденції, зайнятість широких верств населення розумовою працею, бажанням вдосконалюватися, пізнавати оточуючий світ. Серед громадян України та іноземців дедалі більшої популярності набуває прагнення глибше відкрити для себе незвідані куточки, зачасти не надто змінені людською діяльністю. Активними учасниками туристсько-рекреаційних проєктів є учнівська й студентська молодь. Саме на цю категорію населення спрямовані ініціативи з проведення спортивно-оздоровчих заходів, туристичних походів, змагань, фестивалів. Ковельщина багата на різноманітні види туристсько-рекреаційних ресурсів. Особливу роль відіграє їх природна складова, а саме: озера, річки, ліси, пам'ятки природи, місця паломництва. Задля їх ефективного використання необхідно, насамперед, детально вивчити географічне поширення, сучасний стан, придатність до використання, з'ясувати проблемні питання. Важлива роль належить систематизації туристсько-рекреаційних ресурсів, віднесенню їх до певних видів чи категорій. Проведення досліджень сприятиме розвитку туристсько-рекреаційної сфери у Ковельському районі, що, у свою чергу, забезпечить зростання бізнес-активності, залучення нових інвесторів. Все це загалом має на меті підняти соціально-економічну ситуацію на вищій рівень.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблематики. Туристсько-ресурсний потенціал окремих територій завжди цікавив вітчизняних та зарубіжних науковців, насамперед, з огляду на популярність і масштаби розвитку сфери відпочинку. Фундаментальні теоретико-методичні засади досліджуваної галузі висвітлені у наукових працях Я. Б. Олійника, В. І. Павлова, О. О. Бейдика, Л. М. Черчик [2; 6; 9]. Основні складники туристично-рекреаційного комплексу Волинської області описані у монографії Л. М. Черчик, І. В. Єрко, О. В. Міщенко [9]. Оцінюванню елементів туристичної галузі окремих адміністративних районів нашої області присвячено роботи І. В. Єрко [5], Л. Т. Чижевської [10; 11], Н. В. Чир [12], Р. Є. Качаровського [5; 10; 11], О. В. Антипюк [7]. Ці ж дослідження в рамках визначення туристично-рекреаційної атрактивності ОТГ проводилися Л. Т. Чижевською [11], З. К. Карпюк [7], Р. Є. Качаровським [5; 10; 11]. Продовженням цих наукових пошуків стане дослідження передумов для розвитку туризму та рекреації у межах Ковельського району Волинської області.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є визначення туристично-рекреаційної привабливості Ковельського району Волинської області, визначення її ролі у розвитку якісно нової сфери діяльності місцевого населення. Для досягнення мети були детально вивчені природні умови території та її історико-культурні особливості як чинники формування певної структури туризму та рекреації в конкретних умовах. У ході дослідження проведено критичний огляд теоретичних здобутків у цьому напрямі, проаналізовано фактичні й статистичні дані установ та організацій обласного та районного рівня. Зокрема, вагома інформація надана Головним управлінням статистики, відповідними підрозділами Волинської обласної державної адміністрації та Ковельської районної державної адміністрації, а саме Департаментом економіки та європейської інтеграції, Управлінням екології та природних ресурсів, культури, з питань релігії та національностей, охорони здоров'я. З метою організації та проведення наукового пошуку підібрано низку традиційних та новітніх методів географічних досліджень. Серед них, спостереження, порівняльно-описовий, аналітико-синтетичний, статистичний, узагальнення та систематизації. В роботі широко використовується системний, історичний та екологічний підходи.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Ковельський район має повноцінні туристсько-рекреаційні ресурси районного й обласного значення. Вони є потенціалом для організації відпочинку, розвитку в'їзного та внутрішнього туризму, екскурсійної діяльності в межах району. У межах досліджуваної території чітко виділяються зони пізнавального, спортивно-оздоровчого, комбінованого туризму та рекреації. Важливою передумовою у розвиток туристсько-рекреаційної сфери у Ковельському районі є вигідність його географічного

положення, а саме проходження через район автошляхів та залізниць державного та міжнародного сполучення [4].

В межах Ковельського району нараховується 28 мальовничих озер, переважно карстового походження. Температура води в озерах у переважній більшості є сприятливою для купання та занять спортом, тому відповідний сезон триває з першої декади червня й триває в середньому 80 днів. Найпривабливішими для туристів і звичайних відпочивальників є озера Поворське, Пісочне, Чорне та Любитівське, в межах яких за рахунок інвестицій облаштовано рекреаційні зони. У літню пору озера збирають значну кількість туристів із Ковельського району та усієї Волинської області. На озерах дозволене виловлювання риби за помірну плату, активні туристи можуть орендувати човни та байдарки для водних прогулянок. Особливо популярними серед туристів є озера, про які йдеться нижче. Кожне з них є по-своєму унікальним і цінним для рекреаційного використання [2; 9].

Поворське озеро знаходиться посеред мішаного лісу за 4 км на північ від села Поворськ. Озеро за формою нагадує Синеvir, що у Карпатах. Вода за якістю подібна до світязької, бо містить значну кількість гліцерину, який омолоджує шкіру. Площа озера становить 19,8 га. Максимальна глибина – 17,5 м. Дно мілководдя озера переважно піщане, тверде, на схилах і дні мулисте, вкрите сапропелем. Характер водної рослинності змінюється від узбережжя до середини озера. Через віддаленість від населених пунктів і наявність лісів, повітря в межах поозер'я чисте, насичене фітонцидами. Озеро є привабливим для рибалок і туристів, оскільки тут панує тиша [2].

Чорне озеро – водойма округлої форми з пологими, низькими, заболоченими берегами. Живиться переважно за рахунок атмосферних опадів, поверхневих стоків, підземних вод. На дні озера потужним шар залягає сапропель. Із річкою Стохід озеро з'єднане каналами. Вода в озері коричневого кольору, через що й озеро носить таку назву. Узбережжя озера поступово перетворюються у болото, заростаючи вербою, березою, осокою, очеретом, папороттю, пухівкою, білим лататтям. В озері водяться щука, карась, в'юн.

Озеро Сомин має карстове походження. Площа водної поверхні становить 6 га. Середня глибина – близько 4 м, а максимальна – 56 м. Берег озера густо поріс очеретом. Озеро оточене лісовими масивами. Узбережна зона озера облаштована для відпочинку, риболовлі, має причал, де організовано оренду човнів, створені належні умови для дайвінгу та підводного полювання [9].

Любитівське озеро – водойма льодовикового походження. Загальна площа водного дзеркала становить 14 га, середня глибина – 9 м. Поблизу цього озера любили відпочивати Лесь Українка, Іван Франко, Модест Левицький. Озеро приваблює велику кількість туристів, особливо влітку, насамперед, через наявність облаштованих зон відпочинку, причалів для човнів та будиночків для проживання. Любитівське озеро характеризується багатим гідробіологічним різноманіттям, у ньому водяться карасі, лини, окуні, коропи. Для водного об'єкту характерні перелітні птахи: качки, гуси, залітають лебеді-шипуні [2].

Озеро Пісочне є одним з найпотужніших рекреаційних центрів Ковельського району. На березі побудована комфортна база відпочинку, що складається із 60 будиночків. Озеро відоме високим вмістом срібла. Навколо озера зростає густий сосновий ліс. У водоймі водяться найрізноманітніші види риб, раки, що сприяє розвитку любительського рибальства. З метою раціонального використання озерних ресурсів із боку місцевої влади організовано здійснення моніторингу території та покращуються умови для відпочинку населення. Територією Ковельського району протікають річки: Турія, Воронка, Чорна, Стохід, Ставкова, Рокитниця, Суха, Широка, Бобрівка, Рудка, Дурниця, Закревщина, Осина. Для розвитку туризму та рекреації на берегах річок створюються бази відпочинку, облаштовуються причали для човнів та байдарок. Доволі різноманітними є рибні ресурси краю, що приваблює велику кількість рибалок з усієї України. Найпоширенішими видами є короп, карась, щука, лящ, сом [4].

Проблемою, яка потребує дослідження та негайного вирішення є забруднення річок району побутовими відходами, стічними водами, замулювання та заростання рослинністю. Для вирішення цієї проблеми місцева влада проводить заходи з розчищення річкових русел.

Ковельський район багатий на лісові ресурси, що є сировиною для розвитку лісопромислового комплексу, та, водночас, сприяють розвитку специфічних видів туризму й рекреації. Ліси в межах району займають 73,7 тис. га, що сягає 25 % його території [2; 3]. У структурі лісів району переважають хвойні та м'яколисті породи дерев. У лісах створюється мережа екологічних стежок,

набуває популярності пішохідний та велосипедний види туризму. Від час прогулянок лісом туристи можуть споглядати типових представників місцевої фауни – лосів, козуль, диких кабанів, борсуків, куниць, видр, ондатр, вовків, зайців-русаків, лисиць, тхорів. Серед пернатої фауни трапляються тетеруки, глухарі, рябчики, сірі куріпки та водоплавні птахи. Територію Ковельського краю пролягають міграційні шляхи птахів. У межах району набула розвитку та поширення природоохоронна діяльність, що проявляється у створенні й організації функціонування відповідних територій та об'єктів. Наявний природно-заповідний фонд не тільки сприяє збереженню довкілля, а й є передумовою для розвитку наукового, екологічного, пізнавального та спортивного видів туризму.

На всю Україну відома заповідна територія загальнодержавного значення – ландшафтний заказник «Нечимне», що включає озеро карстового походження, цінні, високобонітетні насадження дуба черешчатого, лучно-болотяні та чагарникові угіддя. Все це в сукупності унікальний мальовничий ландшафт, в межах якого серед трав'яної рослинності зростають рідкісні рослини, занесені до Червоної книги України. Урочище «Нечимне» являє собою не тільки ландшафтну й ботанічну, а й меморіальну цінність. У цих місцях неодноразово перебувала Леся Українка й саме тут черпала творчу насагу для створення всесвітньо відомої поетичної драми «Лісова пісня» [1; 8].

Велике значення для розвитку туризму та рекреації мають ландшафтні заказники. Ці території найчастіше використовуються для організації екологічних стежок та проведення екскурсій школярам області. Серед численних заказників не можливо оминати увагою найбільш визначні [7].

Ландшафтний заказник «Волошки» – природний комплекс із домінуванням дуба черешчатого й ясени болотяної форми. Вік лісових насаджень понад 120 років, місцями трапляється ялина звичайна та вільха чорна. «Літинський» – типовий ландшафтний заказник із потужними сосново-дубовими насадженнями високого генофонду, 1–2 бонітету, вік дерев сягає 70–100 років. Ландшафтний заказник «Прирічний» розташований на горбистому рельєфі, простягається вздовж правої надзапальної тераси р. Турії. Для ландшафтного заказника типовими є соснові насадження 2–3 бонітету віком до 50 років. Ландшафтний заказник «Радовичівський» – лісовий масив із переважанням березових і дубово-соснових насаджень 2 бонітету, віком близько 100 років. Ландшафтний заказник «Скулинський» – молодий лісовий масив сосново-березових насаджень 1–2 бонітету, віком 30–50 років, що зростають на слабкозволочених, супіщаних і суглинистих ґрунтах. Ландшафтний заказник «Стохід» знаходиться у заплаві р. Стохід, включає водний потік, десятки його рукавів, заплавні та узбережгі ліси на терасах. Серед лісових насаджень переважає вільха чорна, сосна звичайна. На сьогодні заказник є одним із найпривабливіших у районі для поціновувачів природи.

Ботанічний заказник «Задібський» – територія насаджень сосни звичайної у суміші з березовими насадженнями. Переважаючий вік насаджень сягає 80 років. Серед трав'яного покриву зростають рідкісні види рослин: лілія лісова, венерині черевички справжні, конвалія травнева, валеріана лікарська, звіробій, медунка лікарська. У межах ботанічного заказника «Лісова дача» переважають сосново-дубові насадження віком 75 років. Характерною є різноманітна трав'яниста рослинність, що занесена до Червоної книги України: баранець звичайний, сон чорніючий, молочай волинський. Основою ботанічного заказника «Любче» є сосново-дубові лісові насадження, віком 75 років, і багата трав'яниста рослинність. Зустрічаються рослини, що занесені до Червоної книги України: баранець звичайний, сон чорніючий, молочай волинський.

Загальнозоологічний заказник «Урочище Стахор» – приклад раціонального післяпромислового функціонування антропогенного комплексу на місці колишніх кар'єрів з видобутку торфу. В межах території поширені кулики, лелеки чорні, зайці, лисиці, журавлі сірі. Орнітологічний заказник «Кулики» – болотиста місцевість у межах Ковельського району, з якої бере початок притока р. Стохід. Орнітологічний заказник «Радощин» характеризується переважанням вільхово-осикових насаджень природного походження. Лісові масиви молоді, віком до 40 років. Подекуди поширені невеличкі природні водойми, заболочені ділянки, в межах яких трапляється характерна для місцевості фауна. Гідрологічний заказник «Гулівський» – болото, яке з плином часу поросло рідколіссям вільхи чорної, берези та чагарниками. Гідрологічний заказник «Соминський» – озеро, що перетворилось у болото з відповідними зооботанічними особливостями.

Влітку у Ковельському районі набуває популярності сільський і зелений туризм. У цей період прослідковується зміщення міграційних потоків населення з міст до сільських територій, зростають

можливості працевлаштування сільської молоді, покращується економічне становище сільського населення, формуються перспективи для залучення інвесторів, створюються умови для піднесення історико-культурної спадщини, яка є цікавою для туристів. У межах району створена інфраструктура для відпочинку туристів і відпочивальників. Зокрема, облаштовані й ефективно функціонують пункти для проживання, серед яких «Садиба Дубова», що знаходиться поблизу Ковеля, в одному з наймальовничіших куточків природи на Волині. На території садиби організовані місця для відпочинку, риболовлі та проведення будь-якого свята – сімейного, корпоративного, дитячого. Поблизу с. Тойкут, біля річки Турія серед цілющого соснового лісу розташована агросадиба «Несухожі». Гостинна садиба «Вербиченька», що у с. Воля Любитівська пропонує туристам круглорічний відпочинок. Агросадиба в с. Скулин пропонує не тільки місця для проживання. Її власники організують екскурсії до пам'ятника воякам УПА, заповідного урочища «Нечимне», де функціонує музей «Лісової пісні»[5; 9].

Культурно-історичний потенціал району представлений 19 об'єктами архітектури та містобудування обласного значення, об'єктами історії та археології, що включають 88 пам'яток культури. Сакральними об'єктами архітектури є: Свято-Георгіївська церква та Костел Михайла в смт Голоби, Церква Святого Дмитра Солунського в селі Гішин, Свято-Михайлівська Церква в селі Дроздні, Свято-Успенський храм у Доротищах, Церква Покрови Пресвятої Богородиці у с. Любитів [1; 8]. Пам'ятником архітектури підйому парадного палацового будівництва є резиденція Вільгів у смт Голоби.

Візитною карткою району є музей-садиба Лесі Українки в с. Колодяжне. З 1963 р. музей став філією Волинського краєзнавчого музею. Нині загальна площа музею становить 830 кв. м, експозиційна – 471 кв. м. Прилегла територія до садиби займає 1,2 га, лісопарк – 6,5 га. У музеї діє повноцінна, науково-обґрунтована експозиція, яка розкриває життєвий і творчий шлях Лесі Українки. Виставка в музеї розділена на чотири експозиційні зали – «Волинськими стежками Лесі Українки», «Колодяжне – колиска Лесиноного таланту», «Крізь все життя – до «Лісової пісні»», «Історія садиби Косачів. Трагедія родини» [1; 5; 8].

Лікувально-оздоровчі комплекси в Ковельському районі представлені санаторієм матері та дитини «Турія» у с. Зелена й позаміським дитячим закладом оздоровлення та відпочинку «Оберіг», що перебуває в комунальній власності відділу освіти Ковельської райдержадміністрації. Останній розташований у мальовничому куточку Ковельщини, на березі озера Ухо. На його базі щорічно відпочивають сотні дітей області. Для занять спортом облаштовано футбольне міні-поле, два волейбольних й один баскетбольний майданчики, тенісні корти, бігові доріжки, інші спортивні споруди. Берегова лінія озера облаштована, а саме вимощено пляж, збудовано 20-метровий пірс [4].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ковельський район має різноманітні природні та історико-культурні ресурси для розвитку туристсько-рекреаційної сфери. Досвід показує, що далеко не всі вони досконало досліджені й використовуються раціонально й ефективно. Основою розвитку туризму та рекреації у Ковельському районі, безумовно, є лісові насадження, водні та історико-культурні об'єкти. Серед сприятливих чинників розвитку досліджуваної сфери – унікальність природних ландшафтів, порівняно чисте довкілля, наявність можливостей так званого відокремлення від благ цивілізації, різноманітність проведення вільного часу (прогулянки, екскурсії, плавання, риболовля, полювання, збирання цілющих трав та ягід). Проблемою на шляху до повноцінного туристсько-рекреаційного використання території району є недостатній розвиток інфраструктури, низький рівень поінформованості населення області та всієї України про місцезнаходження та переваги відпочинку у тих чи інших його куточках. Таким чином, результати дослідження сприятимуть удосконаленню туристсько-рекреаційної сфери у Ковельському районі й, відповідно, покращенню соціально-економічних умов життя населення.

Джерела та література

1. Атлас історії культури Волинської області / відп. ред. Ф. В. Зузук. – Луцьк : Ред.-вид. від. «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 112 с.
2. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія. – К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2001. – 397 с.

3. Волинське обласне управління лісового та мисливського господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lisvolyn.gov.ua/>
4. Головне управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>
5. Єрко І. В. Новітні можливості функціонування туристичної галузі Волинської області в умовах децентралізації влади / І. В. Єрко, Н. В. Чир, Р. Є. Качаровський // *Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки*. Серія : Геогр. науки. – 2018. – № 3 (376). – С. 93–98.
6. Олійник Я. Б. Суспільно-географічне дослідження туристичної інфраструктури Волинської області : монографія / Я. Б. Олійник, І. В. Єрко. – Луцьк : ПрАТ «Волин. обл. друкарня», 2014. – 164 с.
7. Карпюк З. К. Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог / З. К. Карпюк, В. О. Фесюк, О. В. Антишок. – К. : ТОВ «ОК–ПОЛІГРАФ», 2018. – 136 с.
8. Музейний простір Волині. Колодяжненський літературно-меморіальний музей Лесі Українки – філіал Волинського краєзнавчого музею [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://volyn-museum.com.ua/index/kolodjzhnenskij_literaturno_memorialnij_muzej_lesi_ukrajinki
9. Черчик Л. М. Туристично-рекреаційний комплекс Волинської області: передумови розвитку : монографія. Ч. 1 / Л. М. Черчик, О. В. Міщенко, І. В. Єрко. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 128 с.
10. Чижевська Л. Особливості туристично-рекреаційної атрактивності Іваничівського району Волинської області / Л. Чижевська, З. Карпюк, Р. Качаровський // *Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки*. Серія : Геогр. науки. – 2019. – № 1 (385). – С. 136–142.
11. Чижевська Л. Особливості туристично-рекреаційної атрактивності Любешівської селищної ОТГ Волинської області / Л. Чижевська, Р. Качаровський, Н. Чир // *Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки*. Серія : Геогр. науки. – 2019. – № 2 (386). – С. 115–124.
12. Чир Н. В. Оцінка сучасного стану та перспектив розвитку туристичної інфраструктури в окремих об'єднаних територіальних громадах Волинської області / Н. В. Чир, Р. Є. Качаровський // *Наук. записки Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка*. Серія : географія. – Тернопіль : СМП «Тайп». – 2017. – № 2 (вип. 43). – С. 107–113.

Referenses

1. Atlas istorii kultury Volynskoi oblasti / vidp. red. F. V. Zuzuk. – Lutsk : Red.-vyd. vid. «Vezha» Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky, 2008. – 112 s.
2. Beidyk O. O. Rekreatsiino-turystski resursy Ukrainy: Metodolohiia ta metodyka analizu, terminolohiia, raionuvannia : monohrafiia. – K. : VPTs «Kyiv. un-t», 2001. – 397 s.
3. Volynske oblasne upravlinnia lisovoho ta myslyvskoho hospodarstva [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://lisvolyn.gov.ua/>
4. Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>
5. Ierko I. V. Novitni mozhlyvosti funktsionuvannia turystychnoi haluzi Volynskoi oblasti v umovakh detsentralizatsii vlady / I. V. Ierko, N. V. Chyr, R. Ye. Kacharovskiy // *Nauk. visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky*. Serii : Heohr. nauky. – 2018. – № 3 (376). – S. 93–98.
6. Oliinyk Ya. B. Suspilno-heohrafichne doslidzhennia turystychnoi infrastruktury Volynskoi oblasti : monohrafiia / Ya. B. Oliinyk, I. V. Yerko. – Lutsk : PrAT «Volyn. obl. drukarnia», 2014. – 164 s.
7. Karpiuk Z. K. Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti : albom-kataloh / Z. K. Karpiuk, V. O. Fesiuk, O. V. Antypiuk. – K. : TOV «OK–POLIHRAF», 2018. – 136 s.
8. Muzeinyi prostir Volyni. Kolodiazhnenskyi literaturno-memorialnyi muzei Lesi Ukrainky – filial Volynskoho kraieznavchoho muzeiu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://volyn-museum.com.ua/index/kolodjzhnenskij_literaturno_memorialnij_muzej_lesi_ukrajinki
9. Cherchik L. M. Turystychno-rekreatsiinyi kompleks Volynskoi oblasti: peredumovy rozvytku : monohrafiia. Ch. 1 / L. M. Cherchik, O. V. Mishchenko, I. V. Yerko. – Lutsk : Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 2014. – 128 s.
10. Chyzhevska L. Osoblyvosti turystychno-rekreatsiinoi atraktyvnosti Ivanychivskoho raionu Volynskoi oblasti / L. Chyzhevska, Z. Karpiuk, R. Kacharovskiy // *Nauk. visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky*. Serii : Heohr. nauky. – 2019. – № 1 (385). – S. 136–142.
11. Chyzhevska L. Osoblyvosti turystychno-rekreatsiinoi atraktyvnosti Liubeshivskoi selyshchnoi OTH Volynskoi oblasti / L. Chyzhevska, R. Kacharovskiy, N. Chyr // *Nauk. visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky*. Serii : Heohr. nauky. – 2019. – № 2 (386). – S. 115–124.

12. Chyr N. V. Otsinka suchasnoho stanu ta perspektyv rozvytku turystychnoi infrastruktury v okremykh obiednanykh terytorialnykh hromadakh Volynskoi oblasti / N. V. Chyr, R. Ye. Kacharovskiy // *Nauk. zapysky Ternopil. nats. ped. un-tu im. Volodymyra Hnatiuka. Seriiia : heohrafiia.* – Ternopil : SMP «Taip». – 2017. – № 2 (vyp. 43). – S. 107–113.

Чижевская Лариса, Дацюк Виктория, Поторась Олег. Туристско-рекреационные ресурсы Ковельского района Волынской области. Проведен анализ природных и историко-культурных составляющих туристско-рекреационных ресурсов Ковельского района Волынской области. Детально проанализированы природные предпосылки развития сферы туризма и рекреации. Определена уникальная роль лесов, водных объектов, охраняемых территорий, флоры и фауны в формировании структурных особенностей отрасли отдыха населения. Проанализировано состояние и направления использования отдельных рекреационных пунктов района. Систематизированы материалы об имеющихся историко-культурных ресурсах в пределах Ковельского района. Представлена информация о специфике местных музеев, исторических и сакральных сооружений. Охарактеризована сеть частных усадеб, функционирующих в пределах исследуемой территории. Прослежены сезонные особенности развития туристско-рекреационной сферы и ее влияние на общественно-географические и экономические процессы в районе. Установлено, что исследуемый район имеет ряд преимуществ для развития туризма и рекреации, среди которых уникальность ландшафтов, значительные площади лесов, тишина и чистота природных компонентов. Выявлены факторы, препятствующие эффективному развитию туризма и рекреации в районе, а именно несовершенство инфраструктуры и отсутствие рекламы. Подтверждено, что исследования природных и историко-культурных предпосылок туристско-рекреационной деятельности будет способствовать совершенствованию ее функционирования, повышению уровня жизни населения района, обеспечит экологическую образованность и познавательную деятельность туристов.

Ключевые слова: туристско-рекреационные ресурсы, туризм, рекреация, природные ресурсы, лесистость, ландшафтные заказники, водные ресурсы, природно-заповедный фонд, сельский туризм, зеленый туризм.

Chyzevska Larysa, Datsuk Viktoria, Potoras Oleg. Tourist and Recreational Resources of Kovel District of Volyn Region. In the course of the study of tourism and recreational resources of the Kovel district of Volyn region, an analysis of their natural and historical and cultural components was carried out. The natural prerequisites for the development of tourism and recreation are analyzed in detail. The unique role of forests, water bodies, nature conservation areas, flora and fauna in the formation of structural features of the recreation industry is determined. The status and directions of use of individual recreational points of the district are analyzed. The materials on available historical and cultural resources within the Kovel district have been systematized. Information on the specifics of local museums, historical and sacred buildings is given. The network of private estates operating within the studied territory is characterized. Seasonal peculiarities of the development of the tourist and recreational sphere and its influence on the socio-geographical and economic processes in the area are investigated. It is established that the studied area has several advantages for the development of tourism and recreation, including the uniqueness of landscapes, large areas of forests, silence and purity of natural components. Factors that hinder the effective development of tourism and recreation in the area, such as imperfection of infrastructure and lack of advertising, have been identified. It is confirmed that the study of natural and historical and cultural prerequisites of tourist and recreational activity will help to improve its functioning, improve the living standards of the population of the area, provide environmental education and cognitive activity of tourists.

Key words: tourism and recreational resources, tourism, recreation, natural resources, forestry, landscape reserves, water resources, nature reserve fund, rural tourism, green tourism.

Стаття надійшла до редколегії
15.02.2020 р.